

Hälsokontroll spolmask



Branschorganisationen Svenska Ägg

www.svenskaagg.se

kansliet@svenskaagg.se

Hälsokontroll spolmask

Svenska Äggs förebyggande program Hälsokontroll spolmask syftar till att begränsa spridning och infektionstryck av spolmask i kommersiella ung- och värphönsbesättningar samt avelsstell. Programmet gäller för såväl konventionella som ekologiska besättningar. Det innehåller riktlinjer för provtagning, avmaskning av smittade flockar och sanering av djurtrymmen.

Förebyggande hälsokontrollprogram avseende spolmask

Svenska Äggs veterinär ansvarar för det löpande arbetet med bedömning av analysresultat, insättande av behandling och uppföljning av programmet.

Målet med det förebyggande hälsokontrollprogrammet avseende spolmask är att:

- motverka smittspridning till icke infekterade besättningar
- kontrollera och begränsa spolmasktrycket i infekterade besättningar, för att därigenom förbättra både djurhälsa och produktionsresultat
- minimera användningen av avmaskningsmedel för att motverka resistensutveckling

Villkor för anslutning

Hälsokontroll spolmask omfattar alla godkända produktionsformer och inkluderar hela produktionskedjan, från avelsdjur och unghönsuppfödning till produktionsdjur. Hälsokontroll spolmask är obligatoriskt för producenter som är anslutna till Svenska Äggs Omsorgsprogram. Unghöns och värphöns i inredd bur är undantagna från programmet.

Vid anslutning förbinder sig djurägaren att följa riktlinjer för provtagning, avmaskning och sanering. Anslutna djurägare erbjuds kostnadsfri rådgivning, rabatterade analyser via SVA samt receptföreskrivning.

Djurägare anslutna till programmet:

- ska följa riktlinjerna för provtagning, avmaskning och sanering
- ska använda kontrollprogrammets remisser framtagna av SVA (krav för rabatterat pris)
- medger att kopia på analysresultat från provtagningar via SVA tillsänds Svenska Ägg

Djurägare anslutna till programmet erbjuds:

- kostnadsfri rådgivning via Svenska Äggs veterinär
- föreskrivning av avmaskningsmedel via Svenska Äggs veterinär eller annan veterinär
- rabatterade träckanalyser för parasitagg via SVA vid användande av rätt remiss

Riktlinjer för kontroll och provtagning

För att kontinuerligt övervaka förekomst av parasitagg i aktuellt djurutrymme skall regelbunden träckprovtagning utföras.

Unghöns:

En flock per avdelning och år provtas genom träckprovtagning tidigast 3 veckor före flytt till nästa stall. En provtagning per avdelning och år är obligatorisk för deltagande i Hälsokontroll spolmask.

Värphöns:

Varje enskild omgång/flock provtas genom träckprovtagning 10–12 veckor efter insättning. En provtagning per avdelning och omgång är obligatorisk för deltagande i Hälsokontroll spolmask.

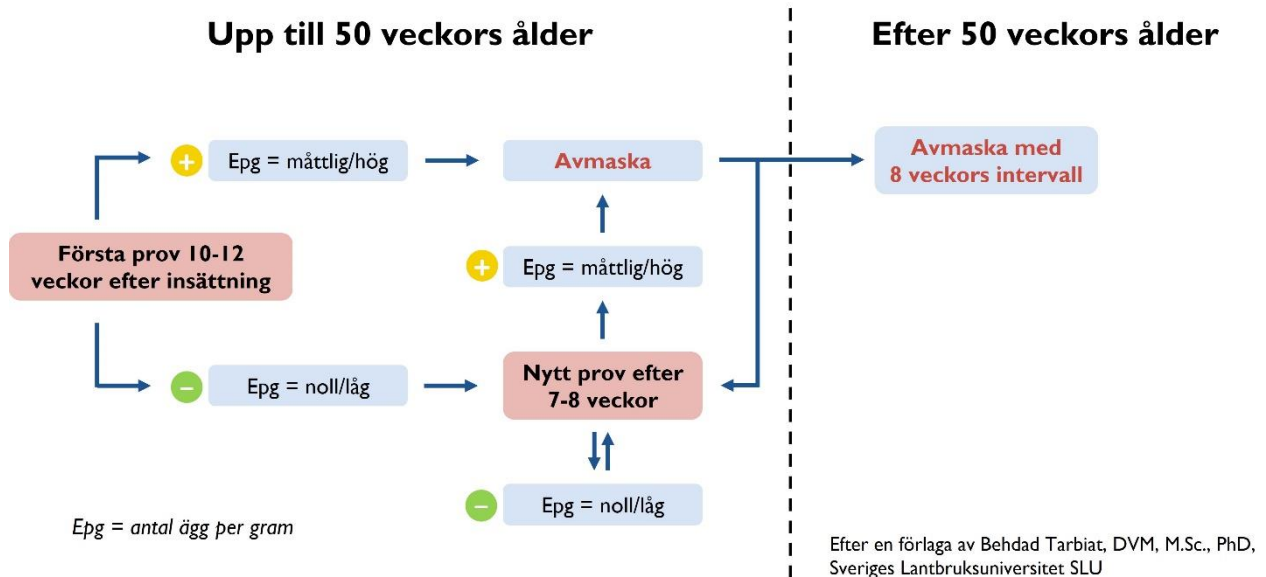
Optimal kontroll

För full kontroll av spolmaskförekomsten hos både konventionella samt ekologiska värphöns och avelsdjur rekommenderas följande:

- Efter den obligatoriska provtagningen 10–12 veckor efter insättning, bör flocken provtas med 7–8 veckors intervall upp till 50 veckors ålder. Om provet visar måttlig eller hög förekomst av spolmaskägg behöver flocken avmaskas. Om provet visar ingen eller låg förekomst av ägg, avvakta till nästa prov.
- I de fall där flocken har varit upprepat positiv (haft måttlig eller hög förekomst av ägg) före 50 veckors ålder behöver inte fler prover tas. Då bör flocken i stället avmaskas kontinuerligt var åttonde vecka av återstående produktionstid.
- I de fall där flocken har varit upprepat negativ (haft ingen eller låg förekomst av ägg) före 50 veckors ålder behöver inte fler prover tas.

Det är viktigt att hålla smittrycket av spolmask så lågt som möjligt i besättningen, eftersom det påverkar både djurhälsan och produktionen. Angrepp av spolmask kan ge symptom som plötsliga dödsfall, diarré, smutsiga ägg, avmagring, blod i träcken, blodbrist, beteendeproblem/stress, sänkt äggproduktion samt ökad mottaglighet för sekundärinfektioner. Ströbäddarna blir sämre av den blötare träcken och foderkonsumtionen ökar. Ett högt spolmasktryck ökar sannolikt också risken för överföring av spolmask till äggen.

För att kontrollera avmaskningarnas effektivitet och för att konsekvent hålla tillbaka parasittrycket bör uppföljande prover tas. Beroende på vad provsvaren ger, skall behandling vid behov sedan ske vid upprepade tillfällen. Det räcker oftast inte med bara en rutinmässig avmaskning, utan för bästa effektivitet behöver frekventa insatser utföras.



Provtagningsinstruktion

Värphöns och avelshöns

Provtagning från gödselmattor:

- Kör mattorna dagen före provtagning för att få bort gammal gödsel.
- Ta prover på minst två ställen, exempelvis vid början och slutet av bandet, på minst två olika gödselband för att få ett samlingsprov som är representativt för hela avdelningen.
- Lägg gödselproverna (minst 4 dl) i en ren behållare.
- Blanda noggrant.
- Ta sedan ut ett prov på ca 1 dl gödsel som skickas för analys.

Om gödselmattor saknas i stallet:

- Samla färsk gödsel från minst fyra platser i höns huset. Samla gödseln från inredningen, exempelvis sittpinnar och våningsplan, inte från ströbädden. Varje prov ska bestå av minst 1 dl gödsel.
- Lägg gödseln i en ren behållare.
- Blanda noggrant.
- Ta sedan ut ett prov på ca 1 dl gödsel som skickas för analys.

Unghöns

Proverna tas från gödselmattor eller inredning på samma sätt som för värphöns och avelshöns, men proverna ska INTE blandas. De fyra proverna skickas SEPARAT i olika plastpåsar.

Packa och skicka prover

- Packa provmaterialet i dubbla, väl förslutna plastpåsar.

- Fyll i kontrollprogrammets remiss (en remiss per flock) och lägg i ett vadderat kuvert tillsammans med gödselproverna.
- Skicka proverna till SVA, Parasitologisk diagnostik, 751 89 Uppsala.

Riktlinjer för avmaskning

Syftet med att avmaska smittade flockar är i första hand att motverka en uppförökning av infektionstrycket i den aktuella flocken och det enskilda djurutrymmet. Utvecklingstiden från intaget ägg till vuxen mask som utsöndrar ägg är 5–8 veckor. Avmaskningsmedlet har ingen effekt på ägg utan dödar enbart larver och vuxna maskar.

Användning av avmaskningsmedel skall begränsas till besättningar där spolmasksmitta konstaterats för att minska risken för resistensutveckling. All avmaskning bör ske efter samråd med veterinär som utvärderar provsvar och förskriver avmaskningsmedel.

Unghöns

Smittade unghönsflockar avmaskas i direkt anslutning till leverans där sista avmaskningsdag är detsamma som leveransdag.

Värphöns och avelshöns

Spolmaskinfekterade flockar bör provtas och avmaskas enligt ovanstående rekommendationer för att säkerställa ett lågt infektionstryck i stallet.

Riktlinjer för sanering

När smitta konstaterats ska aktuellt djurutrymme och redskap noggrant saneras innan nya djur sätts in. Vanliga rengöringsmedel har ingen effekt mot spolmaskägg. Rekommendationer om effektiva saneringsmedel kan fås av Svenska Äggs veterinär.

Sanering av spolmasksmittade djurutrymmen skall ske genom:

- noggrann torrengöring
- våtrengöring med högtrycksvätt eller ångtvätt
- desinfektion med medel som har dokumenterad effekt mot spolmaskägg
- noggrann uppföljning av saneringens resultat genom provtagning av nästa flock

Sanering av rastgårdar

För värphöns med utevistelse är det mycket viktigt att sköta hygien i rastgårdarna. Det största smittrycket finns närmast hönsuset. Följande rekommendationer gäller för att minska smittrycket i rastgården:

- Byt ut ytlagret närmast hönsuset och på andra ställen där värphönsen ofta befinner sig.
- Vid tillgång till flera rastgårdar, rotera hönsen mellan dessa.
- Harva närmast hönsuset för att bättre utnyttja solljusets uttorkande effekt på ytskiktet.

Rapportering via årlig uppföljning

SVA gör årligen en sammanställning av antalet besättningar som är anslutna till hälso-kontrollen, hur stor andel av gårdarna och flockarna som är infekterade samt effekter av insatta behandlingar. Det

görs en kontinuerlig utvärdering av resultaten för att optimera spolmask-programmet och rådgivningen.

Enskilda analysvar är konfidentiella och redovisas inte på individnivå.